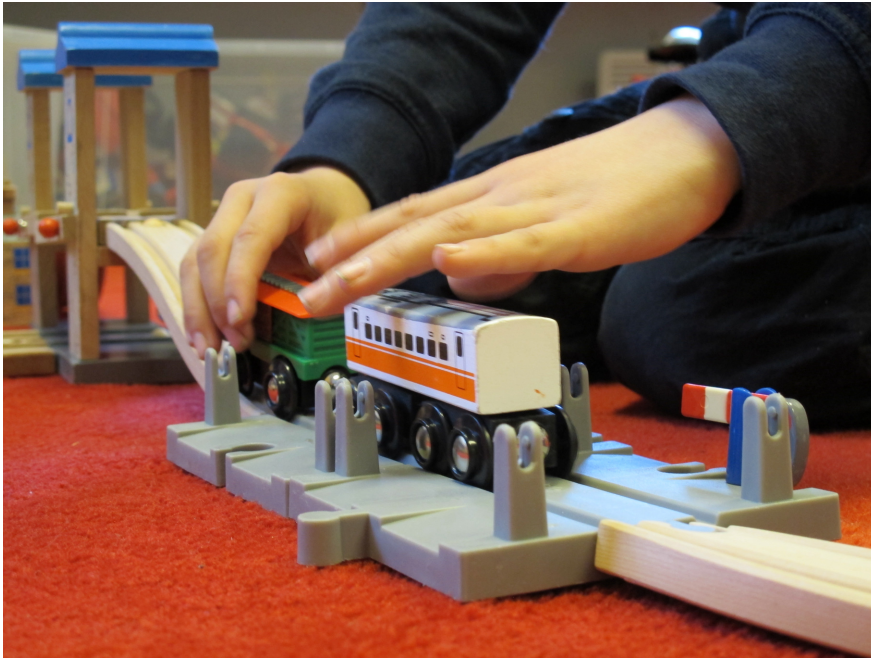

STATENS BARNEHUS
Et tverrfaglig kompetansehus

Oslo

ÅRSRAPPORT 2012

STATENS BARNEHUS OSLO

INNLEDNING

2012 har vært et utfordrende og spennende år for Statens Barnehus Oslo (SBO). Det har vært flere dommeravhør, og mer oppfølging. Samarbeidspartnere har også ønsket å benytte seg av barnehusets kompetanse til foredrag og undervisning. Vi har også hatt mye besøk fra utlandet for kunnskapsdeling og informasjon om den norske barnehusmodellen.

Statens Barnehus Oslo er en del av Oslo politidistrikt og dekker en region bestående av politidistriktene Asker og Bærum, Follo, Nordre Buskerud, Søndre Buskerud, Oslo og Østfold. Gjennomsnittlig tid for beramning av avhør for de seks politidistriktene har økt fra i gjennomsnitt 71 dager i 2011 til 95 dager i 2012. Det er særlig kritisk i saker som gjelder seksuelle overgrep. Her er tidsbruken i gjennomsnitt økt fra 50 dager i 2011 til 73 dager i 2012. Dette er bekymringsfullt. Årsaken til den lange ventetiden ligger i liten grad i Statens Barnehus Oslo. Tidspunkt for gjennomføring av avhør gis som en hovedregel innenfor de nærmeste 14 dagene fra det tidspunkt politidistriktene eller tingretten henvender seg hos oss. Utfordringen ligger i tiden som går fra politiet mottar en anmeldelse til de ber om tidspunkt til dommeravhør. Den lange ventetiden utfordrer muligheten for ivaretagelse av utsatte barn og unge, deres rettssikkerhet og muligheten for et godt og konstruktivt samarbeid mellom barnevernet og politiet. Det er avgjørende at saksbehandlingstiden går ned.

For Oslo politidistrikt er det iverksatt en rekke tiltak for å rette på dette. Syv etterforskere er under utdanning til dommeravhørere ved Politihøgskolen. Høsten 2013 vil distriktet ha 20 ansatte med dommeravhørskompetanse. Det er tilført samlet 20 stillinger innen Seksjon for vold og seksualforbrytelser/avsnitt for seksualforbrytelser. Det er besluttet og iverksatt opprettelse av familievoldsteam på alle politistasjoner. Politidistriktet har gjennomført en restanseaksjon på dommeravhør. Det er utarbeidet nye rutiner for beramning av dommeravhør i samarbeid med Oslo tingrett. Familievoldsteamene blir tilført kompetanse slik at de selv nå skal ta ansvar for beramning, koordinering, og kvalitetssikring av etterforskning i tilknytning til dommeravhør. De nye rutinene skal gjelde fra 2. mai 2013. Målet er å redusere ventetiden og øke kvaliteten i arbeidet. Flere av de andre politidistriktene arbeider og med tiltak for å senke tidsbruken og øke kvaliteten i arbeidet.

I mars 2013 er vi gjort kjent med en videre tildeling av ressurser til barnehusene som vil gi store endringer spesielt for oss her i Oslo. Det er besluttet å tildele barnehuset i Oslo 10 nye stillinger. Dette åpner også opp for å utvide barnehuset med en ny etasje. Vi vil kunne ta imot flere barn til dommeravhør/politiavhør uten selv å være en propp i systemet. Like viktig er den mulighet det vil gi for kvalitativ

STATENS BARNEHUS
Et tverrfaglig kompetansehus

Oslo

god oppfølging, behandling av barna, de unge og voksne med en psykisk utviklingshemming. Vi vil og utvide det medisinske tilbudet. Vi ser frem til å videreutvikle barnehuset i dialog med våre mange samarbeidspartnere. Vi gleder oss til arbeidet.

Oslo 26. april 2013

Astrid Johanne Pettersen

Leder Statens Barnehus Oslo

BARNEHUSENES MÅLSETTING

Målet med barnehusene er å gi bedre tilbud til barn/unge opp til 18 år *og* for voksne med psykisk utviklingshemming som utsettes for/er vitne til vold og/eller seksuelle overgrep. Det skjer ved at blant annet medisinsk undersøkelse, dommeravhør og behandling tilbys samlet under et tak. Det må foreligge et anmeldt forhold med mistanke om seksuelle overgrep og/eller det å være utsatt for vold eller vitne til vold før et avhør kan gjennomføres.

STATENS BARNEHUS OSLOS DEKNINGSSOMRÅDE

Statens Barnehus Oslo er en del av Oslo politidistrikt. Vi dekker en region bestående av politidistriktene Asker og Bærum, Follo, Nordre Buskerud, Søndre Buskerud, Oslo og Østfold. Vår region har et befolkningsgrunnlag på 1, 5 millioner mennesker. Det gjennomføres i dag et stort antall dommeravhør ved Statens Barnehus Oslo. Men sett i forhold til befolkningsgrunnlaget, er det rimelig å anta at antallet anmeldelser er for få og at dette vil øke i takt med bedre kunnskap, samarbeid på tvers av faggrupper og mer fokus på å avdekke vold og seksuelle overgrep i forhold til barn, unge *og* voksne psykisk utviklingshemmede.

AVHØR

I 2012 ble det gjennomført 627 avhør ved Statens Barnehus Oslo, noe som tilsvarer en økning av avhør på 19 % fra 2011 hvor det ble gjennomført 530 avhør. 589 av de 627 avhørene var dommeravhør. Det har i tillegg vært gjennomført 39 politiavhør. Dette er en økning i antall politiavhør på 50 %. Det har vært gjennomført åtte dommeravhør med målgruppen voksne med en psykisk utviklingshemming. Her er det med sannsynlighet store mørketall. Dette bør det gripes fatt i.

OVERSIKT OVER POLITIDISTRIKTENES BRUK AV STATENS BARNEHUS OSLO

	Dommeravhør ved SBO		Dommeravhør i tingrett/politihus		Totalt antall avhør i politidistrikten		Politiavhør ved SBO	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Asker og Bærum	67	43	0	0	67	43	5	2
Follo	112	71	6	0	120 (to ved b.huset i Kristiansand) 72		9	2
Nordre Buskerud	22	15	8	15	30	30	1	2
Oslo	212	198	1	13	213	211	21	13
Romerike*	1	17				17	0	2
Søndre Buskerud	96	84	20	6	121	90	3	5
Østfold	64	71	31	49	95	113	0	0
Andre*	15					12	5	
Totalt	589	482	66	83	646	588	39	26

*Romerike politidistrikt tilhører ikke Statens Barnehus Oslo sitt ansvarsområde, men Statens Barnehus Hamar

* Andre politidistrikt , Kripes m.m

Økningen i antall avhør ved barnehuset skyldes først og fremst at det er en økning i avhør i politidistriktene generelt, men økningen har også sammenheng med at politidistriktene i mer utstrakt grad bruker barnehuset ved gjennomføring av avhør. I 2012 var det 66 avhør av barn som ble gjennomført ute i distriktene mot 84 i 2011. Vårt mål er fortsatt at alle dommeravhør i våre politidistrikt gjennomføres ved Statens Barnehus Oslo. Vi har jobbet målrettet for å oppnå dette og kan nå si at vi er i ferd med å nå målet. I tillegg til dette ønsker vi at flest mulig politiavhør av ungdom mellom 15 og 18 gjennomføres ved barnehuset slik at også disse ungdommene er sikret oppfølging i etterkant av avhøret. Det er få avhør av unge over 15 år.

Østfold politidistrikt og Søndre Buskerud politidistrikt har gjennomført til sammen 51 dommeravhør utenfor Statens Barnehus Oslo. Flere tingretter insisterer fortsatt på å gjennomføre dommeravhør

i retten eller i politidistriktet. Dette er bekymringsfullt da det betyr at mange barn fortsatt ikke får det helhetlige tilbudet barnehuset representerer. Østfold politidistrikt omorganiserer i disse dager arbeidet med målgruppa. Det er forventninger til at dette vil gi endringer med hensyn til økt bruk av barnehuset.

Antall avhør fordelt på måneder Dommeravhør og Politiavhør 2012 og 2011						
Måned			Dommeravhør		Politiavhør	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Januar	48	(43)	47	(42)	1	(1)
Februar	53	(51)	49	(49)	4	(2)
Mars	68	(55)	66	(52)	2	(3)
April	43	(37)	40	(33)	3	(4)
Mai	54	(53)	48	(52)	6	(1)
Juni	43	(50)	40	(47)	3	(3)
Juli	28	(15)	26	(14)	2	(1)
August	41	(50)	38	(48)	3	(2)
September	57	(44)	54	(44)	3	(0)
Oktober	58	(40)	54	(39)	4	(1)
November	70	(46)	67	(40)	3	(6)
Desember	64	(48)	59	(46)	5	(2)

FRIST FOR GJENNOMFØRING AV AVHØR

Fristen for gjennomføring av dommeravhør i saker der det er mistanke om seksuelle overgrep er i dag to uker, jfr. Straffeprosessloven § 239, fjerde ledd og forskrift § 4. Antall dager fra anmeldelse til gjennomført dommeravhør står med dagens praksis i sterk kontrast til regelen om 14 dager. Det var i snitt 95,3 dager fra anmeldelse til gjennomført dommeravhør i sakene som ble innmeldt til Statens Barnehus Oslo i 2012.

Årsaken til at tidsfristen ikke overholdes er sammensatt. Hovedsakelig ligger årsaken hos politiet og tingrettene. Flere forhold er viktige for å sikre fremdrift i sakene og kan være: manglende avklaring av ansvarsforhold under etterforskningen, utfordringer med rutiner og koordinering av etterforskningen, varierende kompetanse om vold i nære relasjoner og kunnskap om barn og unge som vitner med

mer. Et annet moment er den eksplosjonsartede økningen i anmeldelser de siste årene. Det er rimelig å anta at målrettet innsats gjennom flere tiltak i handlingsplan mot vold i nære relasjoner, stor medieoppmærksomhet i saker som «Alvdal-saken» og «Christoffer-saken» er noen årsaksforklaringer på veksten i sakene. Denne veksten er i meget varierende grad ivaretatt gjennom nødvendige økninger i stillinger, kompetanseutvikling og ressurstilgang til dette særlige fagfeltet i politidistriktene og domstolene. Dette handler om politidistriktenes prioriteringer og systematiske arbeid for å bygge et nytt fagfelt etter myndighetenes intensjoner. Viktig er da rekruttering av nye dommeravhørere, gode arbeid og utviklingsforhold for disse, samt utdanningstakten og omfanget av nye studenter til studiet som utdanner særlig skikkede personer ved Politihøyskolen. Det er også avgjørende å etablere gode og robuste fagmiljøer i de enkelte politidistrikt for arbeidet med vold og seksuelle overgrep overfor barn, unge og psykisk utviklingshemmede.

Tabellen nedenfor viser økning i antall gjennomførte dommeravhør/politiavhør hvor det er mistanke om vold eller seksuelle overgrep av barn/unge i Oslo politidistrikt siste 6 år.

2007	39
2008	76
2009	94
2010	165
2011	211
2012	234

ANTALL DAGER FRA ANMELDELSE TIL AVHØR I ALLE SAKER VED STATENS BARNEHUS OSLO I 2012 (TALL FRA 2011 I KLAMME)

Totalt	95	(71)
Seksuelle overgrep	73	(50)
Vold	96	(80)
Vitne til vold	109	(94)

- Mest overraskende er den store økningen tid mellom anmeldelse til avhør i seksuelle overgrepssaker.

ANTALL DAGER FRA ANMELDELSE TIL AVHØR PER. POLITIDISTRIKT I 2012 (2011 I KLAMME)

Asker og Bærum Politidistrikt	26	(25)
Follo Politidistrikt	98	(67)
Nordre Buskerud Politidistrikt	70	(24)
Oslo Politidistrikt	123	(93)
Søndre Buskerud Politidistrikt	79	(68)
Østfold Politidistrikt	46	(47)

Gjennomsnittstiden er regnet ut i forhold til de sakene som er gjennomført ved Statens Barnehus Oslo. Som vi har sett, gjennomfører et fåtall av politidistriktene dommeravhør også utenfor Statens Barnehus Oslo. «Vår» gjennomsnittstid speiler dermed ikke hvordan tidsbruken reelt er hvis man så på alle dommeravhør uavhengig av hvor de ble gjennomført. Dessverre tror vi ikke tidsbruken vil være kortere. Det politidistriktet som i vårt tallmateriale klarer seg best med hensyn til tidsfrister er Asker og Bærum.

Ventetid dommeravhør gruppert	
Opptil 2 uker	47 saker
2 til 4 uker	100 saker
over 4 uker	374 saker

67 avhør holdes utenom statistikken fordi de er avhør som har vært gjennomført flere ganger. 47 avhør er tatt innenfor 14 dagers fristen. Dette er typisk akutte saker som, voldtekt, drap osv. I slike saker blir dommeravhør gjennomført umiddelbart eller innen noen dager.

VENTETID PÅ DOMMERAVHØR OG RESTANSENEDBYGGING

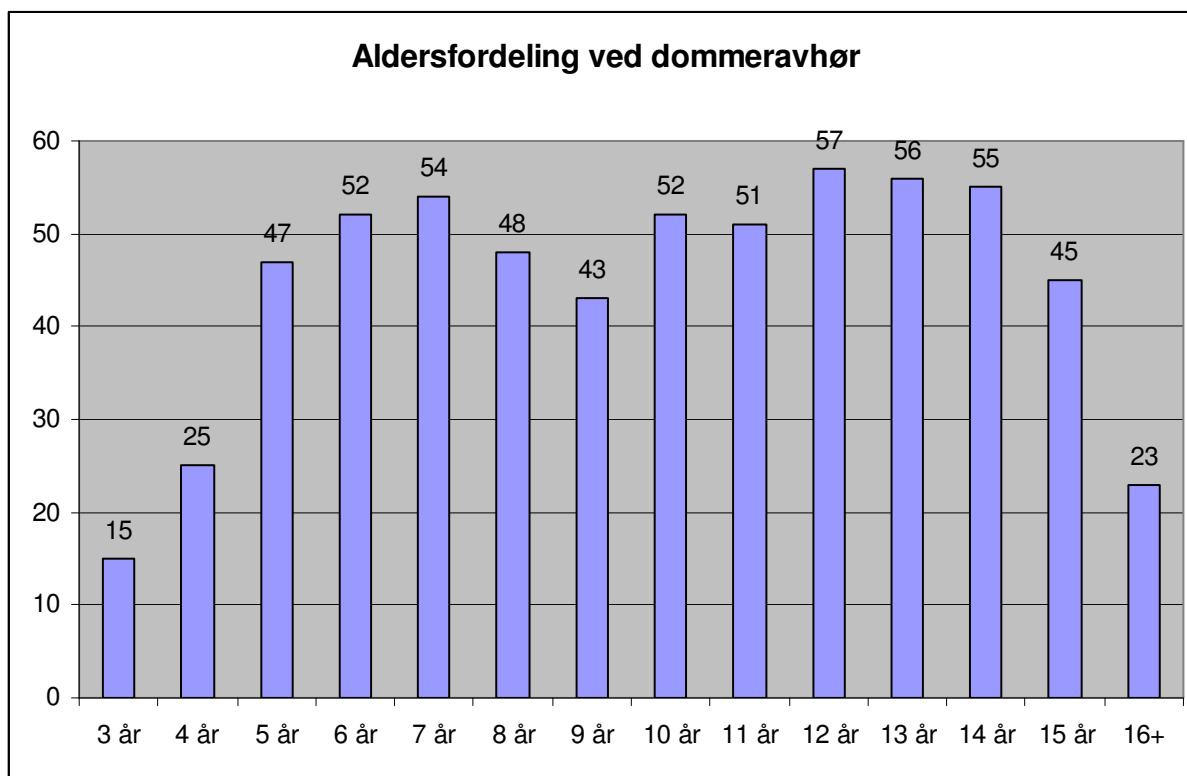
Det ble i november og desember 2012 igangsatt en aksjon for nedbygging av restanser både i Follo og Oslo politidistrikt. Utgangspunktet var lang saksgang fra anmeldelse til gjennomført dommeravhør. Årsaken til opphopning i saker lå på dette tidspunktet hos politiet og ikke i barnehuset. Aksjonen førte til en ekstra stor pågang de tre siste månedene med gjennomførte 192 avhør mot 134 avhør i samme peri-

ode i 2011. Den store mengden avhør krevde en ekstraordinær innsats av allerede hardt pressede medarbeidere ved Statens Barnehus Oslo. Dette var også et stort løft for politiet og tingrettene.

VIDEOKONFERANSE

Det ble brukt videokonferanse i 164 saker i 2012 mot 144 i 2011. Vår erfaring er fortsatt at bruk av videokonferanse ikke er noen god praksis. Prinsippet om at alle møter der barnet befinner seg, brytes. Uten retningslinjer for gjennomføringen av videokonferansen ser vi at det ikke sjelden oppstår to møter i møtet, noe som kan vanskeliggjøre kommunikasjonen omkring viktige avgjørelser.

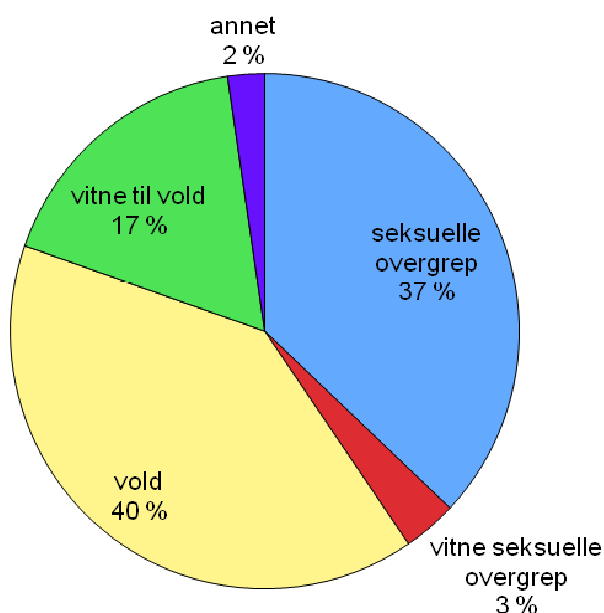
Kolonnen 16+ henviser til både til politiavhør av ungdom over 16 år og dommeravhør av voksne med psykisk utviklingshemming. Som det fremkommer, er det en relativ jevn fordeling på antall avhør. Vi kan merke oss at det har vært avholdt hele 15 avhør av tre år gamle barn. Dette er et høyt tall da vi vet hvor vanskelig det er å avhøre så små barn. Bruken av metoden sekvensielle avhør på de minste barna har økt det siste året uten at det har ført til flere avhør av de minste barna. At det er færre dommerav-

hør av 15-åringer, kan muligens forklares med at barna da nærmer seg aldersgrensen for gjennomføring av dommeravhør og at det i stedet gjennomføres politiavhør av denne gruppen.

Fordeling på kjønn av barn og unge som avhøres ved Statens Barnehus Oslo er i 2012 henholdsvis 50% jenter og 50% gutter, mot i 2011 hvor det var en liten overvekt av jenter med henholdsvis 60% jenter og 40% gutter.

Fordeling på saker i dommeravhør

Som i 2011 er det flere barn og unge til avhør der det er mistanke om vold enn i seksuelle overgrepssaker (SO). Det er en økning i anmeldelser som gjelder vold/vitne til vold fra 57% i 2011 til 63% i 2012. I SO sakene er det en nedgang fra 40 % i 2011 til 36 % i 2012.

MEDISINSKE UNDERSØKELSER

Vi har det siste året arbeidet systematisk med å øke bruken av medisinske undersøkelser som i fjor ble gjennomført i 21 % av sakene. Det ble gjennomført 127 medisinske undersøkelser i fjor mot 77 året før, en økning på nærmere 65 %. Økningen resulterte i at vi på slutten av året ikke hadde mulighet til å imøtekomme alle anmodninger om medisinske undersøkelser ved barnehuset. Cirka åtte av ti barn ved barnehuset er i kontakt med barnevernet på det tidspunktet dommeravhør gjennomføres. Mange av disse barna er særlig sårbare og det er grunn til å forutsette at de i mindre grad har hatt tilgang til medisinsk oppfølging enn barn som ikke er utsatt for omsorgssvikt.

Medisinske undersøkelser kan fungere som støttebevis i en eventuell rettssak. Det kan gi sporsikring og kan være viktig med hensyn til dokumentasjon av tidligere skader. Medisinske undersøkelser kan avsløre samme typer skader på søsken og kan dermed støtte barns uttalelser i dommeravhør. Noen barn forteller mer til medisinske undersøkelser enn i avhøret. Dette kan gi mulighet for supplerende avhør. Sist, men ikke minst, kan en slik undersøkelse bekrefte at kroppen ikke er fysisk skadet. Vi må derfor arbeide for å utvide tilbudet. Et mål er fortsatt at alle barn og unge som en hovedregel får tilbud om medisinsk undersøkelse når de kommer til Statens Barnehus Oslo. Dette vil styrke barns rettsikkerhet og er i tillegg viktig i et sosialmedisinsk perspektiv.

Medisinske undersøkelser fordelt på sakstype	
Vold	84
Overgrep	51
Mistanke om kjønnslemlestelse	1

- I noen saker undersøkes det med mistanke om både vold og seksuelle overgrep derfor er tallet høyere enn de 127 medisinske undersøkelsene av enkeltbarn.

EN NØDVENDIG STYRKING AV MEDISINSKE UNDERSØKELSER VED STATENS BARNEHUS

Etter initiativ fra Statens Barnehus i Oslo samlet barnehusledere og barnehusleger/sykepleiere seg til samarbeidsmøte på Gardermoen 22.11.12. Hensikten med møtet var å diskutere medisinske undersøkelser i barnehus, herunder status, erfaringer og utfordringer, sett opp imot den nylige Barnehusevalue-

ringen 2012 delrapport 1 som kom høsten 2012. I rapporten ble det anbefalt at det blir gjort en ny vurdering av om barnehusenes tilbud skal omfatte rettsmedisinske undersøkelser.

Som evalueringen av barnehusene viser, er det foretatt få medisinske undersøkelser i barnehusene siden oppstart. Årsakene til dette er sammensatt. Ikke minst er de sosialpediatriske miljøene i Norge få og svært spredte. Tilgangen på nok kvalifiserte ressurser er begrenset. Behovet for medisinske undersøkelser er stort og har vist seg å vokse ettersom tilbudet er blitt mer kjent.

Det ble under møtet på Gardermoen enighet om følgende:

- Medisinske undersøkelser i barnehus har ført til bedre tverrfaglig samhandling i sakene og en klar forbedring av tilbudet for vold og overgrepssatte barn.
- Det vises til at langt flere barn har fått tilbud om medisinsk undersøkelse i vold og overgrepssaker etter at barnehusene ble etablert. Dette er et forhold som ikke omtales i Politihøgskolens evalueringen av medisinske undersøkelser i barnehus.
- Det er viktig å fremheve at den medisinske undersøkelsen har en svært viktig helsefremmende funksjon, både i form av henvisning til videre behandling og som sekundærforebygging. Denne funksjonen ble lite vektlagt i evalueringen, som i hovedsak så isolert på den rettsmedisinske funksjonen.
- Ordningen med medisinske undersøkelser i barnehus har utfordringer. Dette er utfordringer som i første rekke handler om manglende ressurser og uavklarte overordnede retningslinjer, blant annet i forholdet til akutte undersøkelser som må gjennomføres på sykehus.

Et samlet fagmiljø bestående av barnehusledere, leger og helsepersonell ved barnehusene ble i møtet enige om å arbeide for å opprettholde og styrke tilbudet om medisinske undersøkelser i barnehus i Norge. Til dette kreves overordnede og tydelige retningslinjer for det sosialpediatriske arbeidet og, ikke minst, tilstrekkelige ressurser.

VURDERINGSSAMTALE, KRISEINTERVENSJON OG BEHANDLING

Oppfølgingstilbudet som gis ved Statens Barnehus Oslo kan deles inn i tre hovedkategorier hvorav innholdet skreddersys i forhold til barnet/den unge og omsorgsbasens behov. Alle får tilbud om vurderingssamtale samme dag som avhøret har funnet sted. Av disse mottar noen i tillegg kriseintervensjon eller kortvarig oppfølging/ formidling videre i hjelpeapparatet, mens en mindre andel av dem igjen mottar psykologisk behandling ved barnehuset (se figur).

VURDERINGSSAMTALE/KARTLEGGING

Som en hovedregel har alle barn/unge (og voksne med utviklingshemning) og følgepersoner som har vært til avhør ved Statens Barnehus Oslo i 2012 blitt tilbudt vurderingssamtale i etterkant av avhør. Målsettingen med samtalen er tredelt og består av tilbakemelding fra avhør og kartlegging av hjelpebehov / traumereaksjoner, samt psykoedukasjon tilpasset den enkeltes behov.

OPPFØLGING/KRISEINTERVENSJONER

I 265 saker har det vært gitt oppfølging ut over vurderingssamtalen. Oppfølgingen kan blant annet bestå i stabiliserende behandling, systemkartlegging og kontaktetablering med andre hjelpeinstanser i barnas nærmiljø. Ofte krever sakene tett samarbeid mellom barnevern, politi og barnehuset. Ikke sjelden bistår vi barnevernet i det videre arbeidet. Vi bidrar ofte med uttalelser til psykisk helsevern etter anmodning

fra barnevernet. I oppfølgingsarbeidet med målgruppa og deres omsorgspersoner vil psykoedukasjon kunne inngå som en viktig del av kontakten.

PSYKOLOGISK BEHANDLING

137 av de 265 barna som har mottatt oppfølging, har i tillegg fått psykologisk behandling ved Statens Barnehus Oslo. Målet i behandlingen er rettet mot å endre tanker, følelser, atferd eller samhandling for å lette symptomer eller fremme annen bedring av barnets eller omsorgsbasens situasjon. Behandlingen har benyttet seg av anerkjente, teoribaserte metoder og har bygget på gjensidig samarbeid. Her kan nevnes Eye Movement Desensilization and Reprocessing (EMDR,)Traumefokusert kognitiv behandling (TF-CBT) og elementer fra kognitiv atferdsterapi generelt rettet mot traumebehandling. Psykologisk behandling tilbys når barnet ikke er i behov av omfattende behandling innenfor psykisk helsevesen og i tilfeller der barnet ikke ønsker eller har tilgang på tilfredsstillende oppfølging i lokalt hjelpeapparat.

FAGUTVIKLING

Statens Barnehus Oslo jobber med å utvikle et godt tilbud til barn som er i behov for behandling ved barnehuset. Vi har en sammensatt gruppe barn som i forskjellig grad har vært eksponert for traumatiske situasjoner. Vi arbeider derfor med å kartlegge barna (anonymt) som kommer til barnehuset med hensyn til hva de har fortalt om, hvilke hjelpetilbud de har samt hvilke behov de har for psykisk helsehjelp. Alle Statens Barnehus i Norge foretok samlet en kartlegging med samme formål i en tremåneders periode i 2012.

Det er i forlengelsen av dette startet opp et større kartleggingsarbeid på tvers av barnehusene i Norge. Hensikten er å kartlegge fagkompetanser og ressurser i barnehusene. Målet er på sikt å utarbeide en felles verktøyskasse på tvers av barnehusene med anbefalinger for «best practice» innen fagfeltet.

I kortvarig traumebehandling benytter vi ofte Psykologisk førstehjelpsskrin utviklet av psykologspesialist Solfrid Raknes. Psykologisk Førstehjelp (PF) er et redskap som er ment å fremme psykisk helse, forebygge psykiske helseproblemer og som kan brukes som del av behandlingen for psykiske vansker. Helsedirektoratet har gitt midler til RKBU for å starte et sprednings- og evalueringsarbeid av Psykologisk Førstehjelp i førstelinjen. PF i barnehuset er en del av dette arbeidet. Ved hjelp av dette verktøyet kan grunnelementene i kognitiv atferdsterapi formidles til barn og deres familier i løpet av et kort behandlingsforløp. Behandlingen tar utgangspunkt i hvordan problematiske tanker og følelser kan erstatte

tes med mer hjelpsomme tanker og gode følelser. Barna lærer ferdigheter som de kan bruke for å hjelpe seg selv videre. Behandlingen blir målrettet i forhold til at barnet skal overkomme spesifikke traumatiske reaksjoner.

I tillegg arbeider rådgiverne/psykologspesialistene med, råd og veiledning av politiet som utfører dommeravhør, i forhold til barnefaglig kompetanse og kunnskap om kommunikasjon, traumer, utviklingsforstyrrelser med mer. Vi har et tett og godt samarbeid med Politihøgskolen og Kripos når det gjelder undervisning og fagutvikling.

Cos

Vi kan også tilby et psykoedukasjons-program i tilknytningsforståelse (Circle of Security Parenting). I tillegg til dette programmet får familier tilbud om å styrke relasjonen til eget barn gjennom COS-I (Circle of Security Intervention). Arbeidet går blant annet i korte trekk ut på å gjøre et samspillsopptak med barnet og hver av foreldrene i en «fremmedrom»-situasjon. I tillegg fyller de foresatte ut et tilknytningsbasert klinisk intervju. Behandlingen tar så utgangspunkt i de foresattes indre arbeidsmodell og barnas tilknytningsmønster.

Tilbudet blir gitt for å styrke de foresatte til å forstå barnets uttrykk og behov bedre slik at de kan møte barnet med større forståelse og trygghet i et forebyggende perspektiv. De foresatte fremstår tryggere i sin foreldrerolle i takt med at de «leser» barnet bedre.

RÅDGIVNING

Det ble gjennomført ca. 300 råd- og veiledningssamtaler i 2012 til hjelpeapparatet og privatpersoner gjennom anonyme drøftinger over telefon. Over halvparten av henvendelsene var fra offentlige instanser, hovedsakelig barnevernet. Dette er saker hvor det er bekymring for barn i forbindelse med mistanke om seksuelle overgrep, vold eller det å være vitne til vold. Telefonsamtalene kan dreie seg om kompliserte forhold hvor hjelpeapparatet må ta stilling til hvordan de skal håndtere alt som kommer opp i forbindelse med sakene. Avklaring av roller og vurdering knyttet til anmeldelse til politiet er viktige temaer. Vi har samtaler med deler av hjelpeapparatet som har sittet lenge med bekymringer uten å komme videre. Det råder usikkerhet i forhold til hvordan man skal arbeide med disse sakene. Mange av disse samtalene er kompliserte og sammensatte og tar ofte lang tid.

TEKNIKK

Statens Barnehus Oslo har en velfungerende praksis med egne teknikere til å ivareta høy kvalitet på opptak av avhør med lyd og bilde. Vi får meget gode tilbakemeldinger på kvaliteten av arbeidet. Dette innebærer at samarbeidspartnere får med seg opptaket umiddelbart etter avhøret. Vi gjennomfører daglig parallelle avhør, og ikke sjelden tre avhør samtidig. Vi kan ha så mye som syv til åtte avhør per dag.

NYTT DATAVERKTØY FOR BARNEHUSENE I NORGE

Oslo politidistrikt har påtatt seg arbeidet med å foreta en anskaffelse av et nytt saksbehandlingsverktøy for barnehusene i Norge. Arbeidet er igangsatt i 2012. Målsettingen er å fullføre kravspesifikasjon og konkurranseutsette dette med mål om å få dette ferdigstilt i løpet av 2013.

INTERNASJONALE BESØK VED STATENS BARNEHUS OSLO

Statens Barnehus Oslo har også i 2012 hatt stor pågang og besøk av forskjellige offentlige instanser og Non Governmental Organisations som har ønsket informasjon om vår drift og ikke minst den norske barnehus-modellen. Vi har hatt besøk fra Estland, Færøyene, Grønland, Irland, Japan m.m ved noen tilfeller i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet og ved et tilfelle i samarbeid med KRÅD. Gjennom «The Council of International Fellowship» ved Høgskolen i Oslo og Akershus har vi hatt besøk av sosialarbeidere fra Afrika, Asia, Europa og Amerika. Vi har utviklet et omfattende nettverk i inn og utland. I Norge har vi et godt samarbeid med blant annet Redd Barna, Unicef, Krisesenteret i Oslo, Incestsenteret i Oslo, Stine Sofies Stiftelse m.m. Vi har og god kontakt med RVTS-øst og NKVTS.

BESØK FRA DEPARTEMENTENE

Vi har gjennom året vært så heldig å få flere besøk av de respektive statsråder ved Justis- og beredskapsdepartementet, Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Helse-og omsorgsdepartementet. Det har vært en glede å dele våre erfaringer og utfordringer i arbeidet med målgruppa.

UNDERVISNING/FOREDRAG

Statens Barnehus Oslo holdt i 2012 mange foredrag/undervisningsoppdrag ved høyskoler, for politiet, barnevernstjenester, psykisk helsevern for barn og unge med mer. Oppdragene har siden åpningen i 2009 fått et preg av undervisning om traumefeltet, hvor det i starten mer handlet om barnehusets oppgaver og drift. Under følger et lite utdrag:

Foredrag om traumer ved den årlige Kripossamlingen for dommeravhørere i Norge, samt ved PFSU. Statens Barnehus Oslo har gjennom flere år undervist ved Politihøgskolen på Bachelour-utdanningen om hvordan møte barn i operative situasjoner. Vi har også undervist på videreutdanning i avhørsmetodikk med tema barn, kognitiv utvikling og traumer. I tillegg har vi undervist ved fagseminar i Oslo politidistrikt for vold og sedelighet/barnevern/voldskoordinatorer, samt undervist om traumeteori og utviklingspsykologi ved internseminar for vold og sedelighetsavsnittet. Seks politistudenter har gjennomført praksis ved Statens Barnehus Oslo.

Vi har undervist ved Høgskolen i Buskerud på studieretning om vold, traumer og menneskerettigheter. Barnehuset har også deltatt ved en rekke konferanser og seminarer.

EVALUERING AV BARNEHUSENE

Evalueringen av barnehusene, foretatt av Politihøgskolen og NOVA, stod ferdig i oktober 2012. Evalueringen konkluderte med at barnehusene var en suksess. Samtidig pekte den på en rekke uavklarte utfordringer knyttet til etableringen av barnehusene, herunder organisatorisk tilknytning, mangel på nasjonalt styringsorgan, utfordringer knyttet til budsjettfordeling, manglende tilsynsordning osv. Vi ser frem mot en videre avklaring av problemstillingene.

SAMARBEID

Vi er svært tilfreds med samarbeidet med politidistriktene i vår region. Vi ser at det tverrfaglige samarbeidet bidrar til økt fokus på traumer i behandling av barn og unge fordi politiet bidrar til at disse hendelsene avdekkes. Vi har fått tilbakemelding fra politiet om at vår tilstedeværelse som behandlere også styrker kvaliteten på deres faglige arbeid, blant annet ved at de kan fokusere mer på de avdekkende samtalene og selve etterforskningen. Vi har i tillegg et godt og omfattende samarbeid med barnevernet og psykisk helsevern for barn og unge.

UTFORDRINGER

BARN MED (MINST) EN FORELDER MED ANNEN LANDBAKGRUNN ENN NORSK

I Oslo registrerte Statistisk sentralbyrå at innvandrergrunnlaget i Oslos befolkning i 2011 var på 28 %. Ved Statens Barnehus Oslo i 2011 fant vi at 43 % av barna som kom til avhør ved barnehuset var barn hvor en eller begge foreldrene har en annen landbakgrunn enn norsk. I 2012 var tallet også 43%. I de sakene hvor det er mistanke om at barnet eller den unge har vært utsatt for vold, er denne gruppen overrepresentert i forhold til barn med etnisk norsk opprinnelse. I sakene hvor det er mistanke om vold utgjorde de 53 % av sakene ved Statens Barnehus Oslo i 2011 og 46,5 % i 2012. Hvilke forhold som ligger bak dette vet vi ikke. Forskning har vist at det kan være: vold brukt i oppdragelsesøyemed, sosio-økonomiske forhold, psykisk sykdom, traumatiske opplevelser hos foreldre med mer. Vi ønsker å initiere forskning innen feltet og ikke minst få til et samarbeid med innvandrersorganisasjoner og ressurspersoner for å sette vold i oppdragelsen på dagsorden. Vi har samarbeidet med Regionalt Ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging-Øst omkring temaet. STATENS BARNEHUS OSLO presenterte erfaringer og statistikk vedrørende våre erfaringer med målgruppa ved Nordisk forening mot barnemishandling og omsorgssvikt (NFBO) sin store internasjonale konferanse i Bergen. Tema var Omsorgssvikt i et krysskulturelt perspektiv, muligheter og utfordringer. Vi ble møtt med stor interesse for våre erfaringer. STATENS BARNEHUS OSLO deltok også på en høring i Oslo Kommune om barnevernets mulige manglende kultursensibilitet i barnevernssaker der barna har minoritetsbakgrunn.

PSYKISK UTVIKLINGSHEMMEDE VOKSNE

Denne gruppen er underrepresentert ved Statens Barnehus Oslo. I 2011 ble det foretatt ni avhør av voksne med psykisk utviklingshemming. I 2012 var det åtte avhør innen denne målgruppen, mens det var ingen i dommeravhør i 2010. Dette er et beskjedent tall med tanke på hva internasjonal forskning sier om denne målgruppen.

Forskningen viser variasjoner i forekomst på tall når det gjelder seksuelle overgrep mot psykisk utviklingshemmede, både voksne og barn. Norske (Hoem Kvam, 2001) og internasjonale undersøkelser (Sullivan & Knutson, 2000) viser imidlertid til at det er betydelig høyere forekomst enn i befolkningen ellers. Hos Hoem Kvam er forekomsten den dobbelte, mens Sullivan viser til at forekomsten kan være 3.4 ganger så høy (2011 Langballe).

Det må arbeides målrettet fra politiets side og ikke minst opp mot fagmiljøene som arbeider med denne gruppen for å avdekke og sikre flere anmeldelser. Dette er et satsningsområde for Statens Barnehus Oslo. Et satsningsområde som krever tid og ressurser for å bidra til holdningsendringer, råd veiledning og ikke minst undervisning om fenomenet. Dette er en gruppe som er spesielt sårbar og sammensatt og vil kreve ekstra ressurser knyttet til veiledning, oppfølging og behandling.

LANG TID MELLOM ANMELDELSE TIL AVHØR

Tiden mellom anmeldelse og avhør er, som vist ovenfor, uakseptabel lang og kan gi store konsekvenser for barns psykiske helse og rettssikkerhet. Barnevernet blir satt i en vanskelig situasjon der de må velge mellom å enten undersøke saken så godt de kan i henhold til sitt lovverk, i påvente av politiets etterforskning, med den risiko det innebærer å påvirke straffesaken ved å samtale med foreldre som er mistenkte. På en annen side kan de velge å avvente politiets etterforskning med den risiko at barn blir utsatt for omsorgssvikt og mulige overgrep i ventetiden frem til dommeravhør. Det er svært viktig at målgruppa avhøres så kort tid som mulig etter anmeldelsen. Det er i gangsett et omfattende arbeid i Oslo politidistrikt for å redusere saksbehandlingstiden. De andre politidistriktene arbeider og med tiltak for å senke tidsbruken.